

In het kader van de SUWI evaluatie in het stelsel van de sociale zekerheid in Nederland heeft Paul van der Linden in 2005 met Cees Langerak (vennoot van Trajecta Organisatie ontwikkeling Utrecht) een onderzoek naar het gedeelte van de cliëntenparticipatie uitgevoerd. Bijgaand treft u de inhoudsopgave en management samenvatting aan.

Samenvatting Evaluatie onderzoek Resultaten in perspectief

Evaluatieonderzoek in opdracht van de Landelijke Cliëntenraad

Sociale Zekerheid

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	1
2	Inleiding	3
2.1	Probleemstelling	3
2.2	De opzet van het onderzoek	4
2.3	Het verloop van het onderzoek	6
3	De pioniersfase: veel doelen, weinig middelen	8
3.1	Inleiding	8
3.2	Financiering en continuïteit	8
3.3	De complexiteit van het werkveld	11
3.4	De samenstelling van de LCR	13
3.5	Conclusies	14
4	Input: kennis, commitment en capaciteit	15
4.1	Inleiding op de hoofdstukken 4,5,6 en 7	15
4.2	Deskundigheid	15
4.3	Gedrevenheid	16
4.4	Capaciteit	16
4.5	Beoordeling van de inbreng van de leden	16
4.6	Conclusies	17
4.7	Aanbevelingen	18
5	Het proces: interne samenwerking en externe relaties	19
5.1	Inleiding	19
5.2	Intern: de samenwerkingsformule	19
5.3	De relatie LCR en het bureau	21
5.4	Het management van externe relaties	22
5.5	Conclusies	22
5.6	Aanbevelingen	23
6	Output	24
6.1	Inleiding	24
6.2	Overzicht van de adviezen van de LCR	25
6.3	Waarnemingen	30
6.4	Andere taakgebieden	31
6.5	Conclusies	34

7	Outcome	35
7.1	Inleiding	35
7.3	Overzicht	35
7.3	Conclusies: lam of leeuw	37
8	Naar een ander niveau	39
8.1	Inleiding	39
8.2	Financiering	39
8.3	De bevoegdheden van cliëntenraden	41
8.4	Van pionier naar adviesraad	41
8.5	De rechtsvorm van de LCR	41
8.6	De relatie met de tegenspelers	42
8.7	De cliëntentoets	43

Samenvatting

Voor het evaluatieonderzoek zijn er interviews afgenomen, binnen (leden) en buiten de LCR. Zowel de interne als de externe beoordelingen vertonen extremen, van cynisme tot empathie.

De cynische samenvatting

- oude accountantswijsheid: onbetaalde en ongevraagde adviezen hebben geen zin; de LCR drijft een groothandel in dit type adviezen;
- er wordt veel gepraat en gepolderd, maar het heeft allemaal weinig effect;
- in de opbouwjaren krijgen landelijke organisaties in SUWI een leidende rol in de cliëntenparticipatie (domein SZW); tegelijkertijd bouwt een ander ministerie (VWS) hun subsidies op andere taakgebieden af;
- het is de vraag of er landelijk nog wat gedaan kan worden voor de gemeentelijke cliëntenparticipatie: alles wijst richting decentraal.

De empathische samenvatting

- het concept cliëntenparticipatie levert een duidelijke meerwaarde op: de positie van cliënten wordt versterkt, als tegenhanger voor de politiek gewenste grotere verantwoordelijkheid van cliënten;
- het concept leeft, getuige de velen die zich er (onbetaald) voor inspinnen;
- de samenwerking tussen vertegenwoordigers van cliëntenraden is goed;
- het kost tijd voordat het allemaal goed werkt.

Beide benaderingen komen voor, binnen de LCR en in de omgeving. Beide hebben ook een kern van waarheid.

De LCR kan, evenmin als de Centrale Cliëntenraden, breed successen uitmeten. De arbeidsadviseur en IRO worden algemeen als de belangrijkste successen gezien. Hierna wordt het lastiger resultaten te benoemen. De LCR heeft wel getracht cliëntenparticipatie als concept in zijn zuiverste vorm te behouden.

De relatie tussen doel en middelen is niet goed te duiden. Ten eerste is de wet in doel niet helder: deze moeten ontleend worden aan de toelichting op het amendement. Gegeven de interpretatieruimte die dit biedt, leven er verschillende percepties over wat er met cliëntenparticipatie wordt nagestreefd.

Ten tweede zijn er duidelijke knelpunten aan de middelenkant: dit betreft vooral de financiering en het beroepsrecht. Toezicht op naleving van de wet en sancties hierop, zijn evenmin duidelijk geregeld. SUWI en de WWB, die de wettelijke basis geven voor

cliëntenparticipatie, zijn aldus meer een concept, dan een volwassen wet (uit oogpunt van cliëntenparticipatie).

De verhoudingen zijn in het algemeen goed, maar meer in persoonlijke, dan in zakelijke zin: ze zijn nog niet volwassen, volgroeid. Dit betreft zowel de interne relaties tussen de drie geledingen van de LCR, als ook de externe relaties met de belangrijkste tegenspelers. Het is ook juist om vast te stellen dat de invulling van het concept cliëntenparticipatie tijd kost. Om te voorkomen dat dit een excuusargument wordt in het krachtenveld, is deze rapportage maximaal kritisch naar de LCR zelf, conform de opdracht; tevens is gestreefd naar helderheid over de belangrijkste externe knelpunten.

Het onderzoek laat vier sleutelonderwerpen zien die de ontwikkeling van cliëntenparticipatie in Nederland betreffen. Deze zijn tevens randvoorwaarden voor het functioneren van de LCR:

1. de financiering;
2. de bevoegdheden van cliëntenraden;
3. de organisatorische ontwikkeling van de LCR van pionier naar volwassen organisatie;
4. de ontwikkeling van de relaties tussen de LCR en de formele tegenspelers.

De prestaties van de LCR zijn weergegeven volgens de ordening:

- input;
- procesgang;
- output en
- outcome.

De sleutelonderwerpen komen hierin terug. Beoogd is een gebalanceerd beeld te creëren tussen wat de LCR zelf kan verbeteren en wat voor de raad externe knelpunten zijn. Naar de toekomst kijkend, zijn er drie perspectieven te onderscheiden:

1. afbraak;
2. meer van hetzelfde;
3. een ander niveau van cliëntenparticipatie in de sociale zekerheid.

Afbraak van de LCR is een reële dreiging. Om cliëntenparticipatie naar een ander niveau te krijgen, dienen de belangrijkste knelpunten simultaan aangepakt te worden. Dit scenario vraagt om een gezamenlijke inspanning van de LCR, de onderscheidenlijke leden van de raad, de Min. van SZW en de raden van bestuur van de uitvoeringsinstellingen. Het laatste hoofdstuk van dit rapport is hier aan gewijd.

Trajecta is verantwoordelijk voor de inhoud van dit rapport. In de bespreking van het concept op 23 mei 2006 heeft de LCR op hoofdlijnen ingestemd met de analyse en conclusies. Er is nog onvoldoende tijd geweest voor de LCR om de aanbevelingen te beoordelen op implicaties, strategie en dergelijke. Hier geldt dus een voorbehoud.